SUOMEN MATKAILUALAN LIITTO RY
Vilhonkatu 4 B
00100 HELSINKI

30.11.2021

Talousvaliokunta

Suomen matkailualan liitto ry:n lausunto: Asia: HE 226/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Suomen matkailualan liitto ry (SMAL) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä tartuntatautilain väliaikaiseksi muuttamiseksi ja liikenteen palveluista annetun lain väliaikaiseksi muuttamiseksi, ja lausumme asiasta seuraavaa:

Yleistä

Suomalaisen matkailualan kannalta on elintärkeää, että koronapandemiaan liittyvät terveysturvallisuussäännökset ovat selkeitä ja että niitä sovelletaan johdonmukaisesti. Tämä on keskeistä kansainvälisen matkustuksen käynnistämisen ja ylipäänsä matkustuksen mahdollistamisen kannalta. EU:n digitaalisen koronatodistuksen käyttöönotto kansainvälisen matkustuksen käyntiin saamisessa on ollut alalle välttämätöntä. Suomalaiset ja kansainväliset matkanjärjestäjät sekä muut matkailualan toimijat, samoin kuin matkustajat kansallisuuteen katsomatta, tarvitsevat selkeät maahantulosäännökset, joita sovelletaan Suomeen saapuviin matkustajiin.

Matkailuala on yksi koronapandemiasta eniten kärsineitä toimialoja. Erityisesti kansainvälisen matkustuksen parissa toimivat yritykset ovat maaliskuusta 2020 lähtien kituuttaneet joko minimaalisella liikevaihdolla tai täysin ilman mitään matkamyyntiä. SMALin matkatoimistojäseniltään keräämien tietojen perusteella yritysten yhteenlaskettu myynti oli lokakuussa 2021 edelleen lähes 60 prosenttia vähemmän kuin lokakuun 2019 matkamyynti. Samaan aikaan reilut 30 prosenttia näiden yritysten henkilöstöstä oli yhä joko osa- tai täysiaikaisesti lomautettu.

Koronarajoituslinjausten täytyy olla johdonmukaisia, ja täten on välttämätöntä, että myös kansallisella tasolla mahdollistetaan koronatodistuksen käytön jatkuminen. SMALin jäsenyritysten kannalta koronatodistuksen käyttöönotto on erityisen tärkeää messu- ja kongressi- sekä muiden tapahtumien järjestämisessä taloudellisesti kannattavalla tavalla. Näillä tapahtumilla on välillisesti suuri merkitys laajemmin myös Suomeen suuntautuvaan ja kotimaanmatkailuun. Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan mahdollisteta koronatodistuksen käyttöönottoa muille toiminnanharjoittajille kuin niille, joiden toimintaa on rajoitettu viranomaismääräyksin tai lailla. SMALin katsoo, että koronatodistuksen käyttö tulisi sallia myös niille elinkeinonharjoittajille, joiden toimintaan ei kohdistu suoria rajoituksia.

Maahantulosäännökset ja niiden voimassaolo 16 §

SMAL katsoo, kuten jo aikaisemmissa lausunnoissaan, että vaatimus maahantulon jälkeen tehtävästä toisesta testistä (16 d §) ei ole tarpeellinen. SMALin kanta on yhtenevä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kanssa siitä, että nykyisessä epidemiatilanteessa ei enää ole välttämättömyystarvetta toiselle testille ottaen huomioon sen, että toisen testin kautta löytyy epidemian suunnalle Suomessa vain merkityksetön määrä tartuntoja.

Tartuntatautilain väliaikaisten, terveysturvalliseen maahantuloon liittyvien säännösten voimassaoloa ehdotetaan esityksessä jatkettavaksi kesäkuun 2022 lopuun saakka. Maahantulosääntöjen täytyy kuitenkin pohjautua välttämättömyysperiaatteelle. Todistuksen vaatimisen voimassaolon jatkaminen 30. kesäkuuta 2022 saakka ei ole mielestämme perusteltua. THL on sosiaali- ja terveysministeriölle 1.11.2021 antamassaan lausunnossa arvioinut säännösten voimassaolon jatkamisen olevan tarpeellista 30.4.2022 saakka. Hallituksen esityksen julkistamispäivänä pidetyssä sosiaali- ja terveysministeriön tiedotustilaisuudessa ministeri Krista Kiuru kertoi sote-ministerityöryhmän lisälausumasta, jonka mukaan eduskunta voisi lyhentää tilanteen niin salliessa rajojen terveysturvallisuutta koskevien säännösten voimassolon päättymään jo 31.3.2022. SMAL kannattaa tällaista säännösten oikeasuhtaisuuden arviointia kaikkien nyt käsillä olevien esitysten suhteen.

Hallituksen esityksen mukaan ulkomaista alkuperää olevat suorat tartunnat ja jatkotartunnat vastaavat yhteensä 6,7 prosenttia kaikista Suomessa syyskuun 2020 jälkeen todetuista tartunnoista. Maahantulorajoitusten jatkaminen kesäkuun 2022 loppuun saakka esitetyssä muodossa ei mielestämme ole tätäkään taustaa vasten perusteltua.

SMAL katsoo, että ulkorajaliikenteen rajoituksia tulisi tarkastella kriittisesti. Voisiko esimerkiksi matkustajille, joilla ei ole Euroopan lääkeviraston (EMA) hyväksymällä rokotteella annettuja rokotuksia, mahdollistaa Suomeen matkustaminen negatiivisella koronatestituloksella? Toisaalta nyt käsillä olevassa hallituksen esityksessä todetaan THL:n korostaneen, ettei se pidä Sputnik V -rokotteella rokotettuja henkilöitä riskinä koronavirusepidemian pahenemiselle Suomessa. SMALin mielestä lainsäätäjän tulisi luottaa asiantuntijalausuntoihin muulloinkin kuin silloin, kun se sopii omiin tavoitteisiin.

Poikkeus velvollisuudesta esittää todistus ja osallistua testiin 16 c § 2 mom.

SMAL katsoo, että voimassa olevassa lainsäädännössä myönnetty poikkeus koskien ns. vihreistä maista saapuvien matkustajien velvollisuutta esittää koronatodistus ja osallistua koronatestiin on käytännössä mahdoton toteuttaa. Se ei ole myöskään ollut luotettava ratkaisu kyseisistä maista matkustaville, kun vihreiden maiden -listaan on tullut muutoksia hyvinkin lyhyellä aikataululla. Tällainen käytäntö ei ole mahdollistanut edes lähiviikoille ulottuvia matkasuunnitelmia. Asetuksella määriteltävän, maita tai alueita koskevan listan sijaan SMAL pitää parempana lähtökohtana yksilöön kohdistuvan riskiarvion tekemistä.

Kansallinen koronatodistus 58 i §

Esityksessä ehdotetaan jatkettavan EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallista käyttöä koskevaa sääntelyä. Kansallista koronatodistusta ovat voineet vaatia vain sellaiset toiminnanharjoittajat, joiden toimintaan on kohdistunut viranomaisrajoituksia. SMAL pitää

kannatettavana esityksen ehdotusta, että vastaisuudessa toiminnanharjoittajan tulisi edellyttää koronatodistuksen esittämistä koko yleisötilaisuuden tai tilan aukioloajan vaihtoehtona viranomaisrajoituksille. Kyseisellä menettelyllä varmistettaisiin koronaturvallisuussääntöjen yhtenäinen soveltaminen ja asiakkaiden turvallisuus. Tässä yhteydessä on luontevaa pohtia myös työnantajan oikeutta edellyttää työntekijöiltä koronatodistusta. Onhan varsin outoa, jos koronatodistusta vaaditaan asiakkailta, mutta ei heidän kanssaan tekemisissä olevilta yrityksen työntekijöiltä tai yhteistyökumppaneilta (esimerkiksi matkanjohtajilta tai kaupunkioppailta).

Koronatodistuksen sitominen EU:n digitaaliseen koronatodistukseen aiheuttaa haasteita niille matkustajille, joilla on EU:n ulkopuolisen maan myöntämä koronatodistus, jota Suomessa käytössä olevat qr-koodilukijat eivät tunnista. Näitä matkustajia varten tulisi valmistella ratkaisu, jossa maahantuloon soveltuva todistus hyväksyttäisiin myös muissa koronatodistusta edellyttävissä tiloissa tai tilanteissa.

Kuten SMAL on tuonut esiin jo aikaisemmissa lausunnoissaan, kansallisen koronatodistuksen vapaaehtoinen käyttö pitäisi laajentaa koskemaan myös sellaisia elinkeinonharjoittajia, joiden toimintaa ei ole rajoitettu lailla tai viranomaismääräyksin. Olisi täysin perustelua, että esimerkiksi ryhmämatkoja järjestävät bussi- ja muut matkanjärjestäjät voisivat ottaa halutessaan käyttöön koronatodistuksen. Tämä toisi yhtenäisyyttä koronasääntöihin ja matkustajat voisivat matkustaa terveysturvallisesti.

Riittävän rokotuskattavuuden saavuttaminen ja sen ylläpitäminen tehosterokotteilla ovat tässä pandemiatilanteessa yhteiskunnan avautumisen kannalta avainasemassa. Jotta ihmisten luottamus rokotuksiin ja niiden hankkimisen tarpeellisuuteen ja hyödyllisyyteen säilyy, yhteiskuntaa ei tule sulkea tarpeettomasti niiltä, jotka ovat rokotukset ottaneet. On tärkeää ylläpitää ihmisten uskoa heille annettuihin vakuutteluihin.

Lopuksi

SMAL pitää tärkeänä, että Suomi noudattaa Euroopan komission suosittamia ja neuvoston hyväksymiä yhteisiä linjauksia kansainvälisen matkustuksen rajoitusten purkamiseksi. Kuten olemme tartuntatautilain aikaisempien muutoshankkeiden yhteydessä tuoneet esiin, on välttämätöntä, että Suomessa sovelletaan EU-tasolla suositeltuja, yhteisesti sovittuja linjauksia, jotta vältyttäisiin kansallisten koronarajoitussäädösten sekamelskalta. Nyt käsillä olevan tartuntatautilain muutosesityksen kohta *6 Ulkomaiden lainsäädännöstä ja muista ulkomailla käytetyistä keinoista* kuvaa hyvin nykyistä monenkirjavaa käytäntöä eri puolilla Eurooppaa. Sekava tilanne hidastaa matkustuksen elpymistä ja hämmentää yleisesti niin matkailun parissa toimivia yrityksiä ja niiden henkilökuntaa kuin matkustajia.

Lopuksi haluamme tuoda tässäkin yhteydessä esiin sen, että niin kauan kuin kansainvälistä matkustusta rajoitetaan eri tavoin, on alan yritysten tukeminen välttämätöntä.

SUOMEN MATKAILUALAN LIITTO RY (SMAL)

Heli Mäki-Fränti
Toimitusjohtaja

Tarja Luoma
Lakimies